

DELA VSKA PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefronkirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Koportalni oddelki, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

V zoritev!

Iz krščansko socialističnih vrst je izšel klic po čim enotnejšem nastopu vsega delavstva. Ta nastop bi moral biti voden po nekem skupnem vodstvu.

Nihče ni bil tako naiven, da je pričakoval, da bodo delavske organizacije, odnosno njih voditelji razumeli ta klic v celem bistvu. Pa je to tudi razumljivo. Mi vsi smo vzgojeni politično, radi tega vidimo v vsaki ideji in v vsakem predlogu iz nasprotnega tabora past, ali pa vsaj egoistične cilje. Običajno pravilo je: Opazujmo! Iz skrivnih ropotarnic se privlečejo razni očitki, četudi le navidezni, pa jih vržejo v svet.

Tako moremo razumeti tudi očitke »Delavca« in »Delavske politike« na naš poziv, češ da z nami ni mogoč razgovor, ker izpovedujemo verska načela in narodni šovinizem tudi v strokovnem gibanju. Taka trditev je v dobri veri mogoča le pod vplivi, kakor smo jih opisali zgoraj.

V čem je bistvo našega poziva?

Oblike razrednega boja so vedno markantnejše. Nosilec razrednega boja — kapitalizem se združuje v vedno močnejših formah, ki obsegajo že cele dele sveta in še več. Tega ne dela iz želje, da bi ustvaril za človeštvo nekaj koristnega, kar bi sedanje družabne razmere zboljšalo in dvignilo človeka, moralno in telesno. Korakov kapitalizma ne vodijo taki motivi. Kapitalizem se organizira v vedno strnjenejših frontah z namenom, da obdrži sedanje stanje, da vedno bolj raste brezdelno premoženje v rokah nekaterikov, da zasigura brezmejno oblast nekaj tisočim nad poldrugo milijardo človeštva.

Na drugi strani pa čuti človeštvo podzavestno, da se pripravlja v družbi nekaj novega. Človeštvo čuti, da vpijejo nagromadene krivice, da vpije trpljenje izžemanih in izkoriščenih po pravični družbi, po poštenosti, po gospodarstvu, ki bo služilo človeku. Pa še nekaj čuti človeštvo podzavestno. Da bo nosilec bodoče družbe tisti, ki za splošnost največ doprinese. Radi tega bo slišal tisti, ki prisluškuje najskrajšim utripom delavskih množic, še en klic: »Čemu se borimo med seboj? Zakaj ne gremo skupaj?« Mase proletarske dojemajo bistvo vsega: »Oni, ki so tovariši v delu, morajo biti tudi tovariši v borbi za boljše bodočnost!

Če je položaj tak, je nesmiselno navažati kake rekriminacije iz preteklosti. Če bi šli nazaj, potem bi se lahko očitalo marksistom marsikaj. Tudi to, da so oni precej krivi, da je iskalo delavstvo zatočišče v raznih meščanskih strankah dalj časa, kakor bi bilo z ozirom na razvoj pričakovati. Pa če je življenje tukaj, se mora iti za njim. Ravno radi življenja smo spoznali, da ni čas, da bi govorili o kakem solidarizmu v kapitalistični družbi, ampak da je naše mesto med proletarci. To je prišlo iz dna duše. To je posledica našega verskega prepričanja.

Ali je v resnici nemogoča združitev strokovnih organizacij?

»Ogenj« prinaša sledeči načrt: Vse strokovne organizacije naj bi napravile skupen strokovni svet. Ta svet bi tvorili zastopniki posameznih strokovnih organizacij. Pečal bi se pa z vsemi vprašanji, ki se tičejo delavstva in socialne politike. Svet bi skušal vplivati tudi na smer pisanja delavskih listov. Sklepi sveta bi morali biti obvezni za vse strokovne organizacije. Obvezni bi bili samo tisti sklepi, ki bi bili soglasni.

Kakšne bi bile posledice delovanja takega Sveta?

1. Izigravanje delavstva potom političnih strank bi bilo onemogočeno. Kakor hitro bi obsodil Svet kako politično stranko kot protidelavsko, bi bila ubita

Vesele velikonočne praznike

vsem cenj. sotrudnikom in čitateljem »Delavske Pravice«!

Uredništvo in uprava.

med delavstvom. Radi tega bi odpadlo licitiranje meščanskih strank z obljubami, ki se niso nikoli izpolnile.

2. Dvignila bi se moralna višina delavstva, ki je skvarjena po delavskem tisku samem in po raznih demagoških nastopih tako zvanih »voditeljev«. Le priznajmo odkrito: V našem tisku je preveč meščanske miselnosti. Naloga Sveta bi bi bila, da pobija tako miselnost. Sčasoma bi zginili iz delavskih listov razni »črni črvi« in »rumene gosenice«. Z njimi seveda ljudje, ki se počutijo najbolj srečni v mlakužah.

3. Iz strokovne skupnosti bi se rodile tudi druge skupnosti. Ako bi bili voditelji Strokovnega sveta delavci, pro-

letarci iz vse svoje duše, bi morali priti do tega, ker bi kmalu izsledili razne koristolovce na račun delavstva in jih napodili iz delavskih vrst.

Popolnoma se strinjamo s Francetom Svetkom, da stojimo pred velikimi problemi. Prepričani pa smo, da je delavstvo tudi dozorelo, da se loti reševanja teh problemov. Največjo zapreko bodo tvorili pač delavski »voditelji«.

Tega se dobro zavedamo. Toda mi bomo šli neustrašeno svojo pot, ki jo zahtevajo koristi delavstva in celokupnega delovnega ljudstva. Vsak, kdor bo hotel doprinesiti kamenček k skupni stavbi, bo pozdravljen. Bog daj solnce, da bi kmalu dozorel.

Novi dogodki.

Program vlade.

Dne 21. marca t. l. je imela vlada sejo na dvoru pod kraljevim predsedstvom, na kateri so obravnavali in izpopolnili delovni program vlade.

Socialno-politične smernice sedanje vlade so v glavnem: ustanovitev razsodišča v kolektivnih sporih med delodajalci in delojemalci, česar do sedaj še nismo poznali; nadalje napoveduje vlada reformo invalidskega zakona in ureitev izseljeniškega vprašanja. Pri delavsko zaščitnih in zavarovalnih institucijah namerava vlada uvesti čim večji varčevalni sistem zlasti glede upravnih stroškov in tako polagoma uvesti starostno in invaliditetno zavarovanje.

V finančnem oziru napoveduje vlada: stabilizacijo dinarja z uvedbo zlate valute, reorganizacijo državnega računovodstva, spremembo zakona o glavni kontroli, reformo celotnega sistema posrednih davkov, taks in trošarine, revizijo carinske tarife.

Notranje-politične razmere hoče vlada ozdraviti s popolno reformo državne uprave, depolitizacijo uradov, decentralizacijo uprave s prenosom večjih pravic na velike župane, s sistemom varčevanja in ekspektivnosti vseh državnih uradov.

Obrt, trgovino, industrijo in poljedelstvo bo vlada pospeševala z razširjenjem in izpopolnitvijo trgovinskih pogodb, z ustanovitvijo zavoda za pospeševanje obrti in trgovine, z uzakonjenjem enotnega obrtniškega zakona, z zakoni, ki bodo urejevali poslovanje bank, zaščitile vlagatelje, omejili obrestno mero, s ceninami krediti za poljedelce, s strokovno izobrazbo kmetov, s pospeševanjem tujskega prometa itd.

Program vlade v splošnem vsi sloji

odobravajo. Želje posameznih stanov se bodo uvaževale pri podrobni izvedbi programov.

Atentat v Zagrebu.

Dne 22. marca t. l. je bil v Zagrebu izvršen atentat na Toni Šlegla, predsednika in ravnatelja časnikarskega podjetja »Jugoštampa«, ki med drugim izdaja največji hrvaški dnevnik »Novosti«. Atentator, ki je neznan in ga ne morejo izslediti, je Šlegla ustrelil, ko se je vračal v stanovanje. Šlegel se ni po strelu več zavedel in čez eno uro umrl. Na atentatorja so razpisali nagrado 200.000 dinarjev. Nekateri domnevajo, da je to politični atentat. Šlegl je bil znana politična osebnost, ki je svojčas deloval z Radičem, zadnji čas pa je zavzemal stališče sedanje vlade. Drugi zopet zatrjujejo, da je umor delo framasonov. Šlegl, ki je bil sam član prostozidarske lože, je baje prišel v konflikt z nekaterimi člani lože.

Uradniški zakon.

Uradniški zakon bo vlada izpremenila. Po sedanjem načrtu bo splošni uradniški zakon samo okvirni; točnejše določbe bo pa imel zakon za uradništvo vsakega ministrstva posebej. Sprememba uradniškega zakona je torej v tesni zvezi s spremembo zakona o vrhovni državni upravi in z redukcijo ministrstev.

Odkup lokalnih železnic.

Železniška uprava je sestavila novo komisijo za odkup lokalnih železnic. Do sedaj sta bili že dve taki komisiji, ki pa nista stvari pripeljali do pozitivnega rezultata. Zatrjujejo, da železniške proge Kranj—Tržič, Ljubljana—Vrhnika in Sl. Bistrica—Sl. Bistrica mesto ne pridejo v poštev.

Po svetu.

Volitve v Italiji. V nedeljo 24. marca so bile v Italiji volitve. Fašistični vrhovni svet (torej ne parlament) je določil izmed 1000 predlaganih 400 kandidatov. Glasovati je bilo mogoče samo za ali proti. Po dosedanjih poročilih so skoraj vsi glasovi za in le malo jih je proti. Poroka se, da je bila udeležba številna. — Zadnje dni preje so volitve proglasili kot plebiscit (ljudsko glasovanje) za fašistični sistem in za Mussolinija in njegovo delo. Enako se tudi poroka, da so cerkveni dostojanstveniki povsod šli volit in

da so jih množice navdušeno pozdravljale. Katoliški list »Italia« v Milanu je prinesel poziv: Katoličani, dajte svoje glasove režimu, ki je zopet vzpostavil moralne in verske vrednote. Dalje pravi list, da je glasovanje za Mussolinija delo verske in narodne lojalnosti. Skofje so naslovili na župnike in duhovnike pastirska pisma, da pouče ljudstvo o pomenu volitev, da bo šel vsak upravičenec na volišče. Enake okrožnice so razposlali odbori katoliške akcije.

—o—

Smrt maršala Focha. V Parizu je umrl 21. t. m. vrhovni poveljnik francoske armade maršal Foch. Bil je tudi v svetovni vojni glavni zapovednik francoske armade in je l. 1918 podpisal mir z Nemčijo, ki ga je diktiral on. Kralj Aleksander in jugoslovanska vlada so poslali francoski vladi brzojavno sožalje. Našo armado je pri pogrebni svečanosti zastopal vojni minister general Hadžić in več generalov, vlado pa poslanik naše države v Parizu dr. Spaljaković.

»Razoroževanje«. Angleški vojni minister je imel v poslanski zbornici govor, v katerem je primerjal izdatke za vojno raznih držav. Izdatki Anglije v vojne namene so se znižali v zadnjem času za 12 odstotkov. Izdatki Združenih držav ameriških so v istem času narasli od 51 na 59 milj. funtov šterlingov. Italija je zvišala izdatke za vojno in mornarico od 18 na 28, Nemčija od 20 na 25, Francija pa od 34 na 58 milj. funtov šterlingov. Enako tudi Japonska in Belgija in vse druge države. Tako izgleda torej »razoroževanje«. Pacifizem napreduje. Svetovni mir je zagotovljen.

Zakaj so v Indiji štrajki, upori, demonstracije. Zadnje dni so nastali v Indiji zopet večji nemiri. To pot so obsodili kot netilca izgrede nacional. voditelja Indije Mahatmo Ghandija, ki ga cela Indija naravnost obožava in katerega mora vsak pravičen človek spoštovati, so zaprli in vrgli v ječo. Takoj je stopilo v stavko 20.000 predilničarjev. Po vsej Indiji je završalo. Ghandi je bil izpuščen. Pozapri pa so večje število »komunistov«. — Vzroki vednim nemirom so globoki. Indija je za Anglijo edini producent bombaža, od tega žive milijoni angleških delavcev v Evropi. Toda produkcija bombaža je zrasla v Indiji na čisto poseben način. Indijski kmet je prideloval pred 50 leti samo riž, bombaža ni poznal. Angleži so ga dobivali iz Amerike, a tu ga je začela v vedno večjih množinah sama predelovati v blago. Angleži so si poiskali nadomestek v Indiji. Kmete so nagnali na plantaže. Uničeno je bilo kmetijstvo in kmet je postal suženj kapitalistov, angleških lordov, 5 milijonov uničenih življenj. Kapitalisti so hoteli še večji profit. Delovna moč doma na Angleškem se jim je zazdela predraga, v Indiji pa je dosti in poceni. V Indiji so čez noč zrasle ogromne tovarne, ki požirajo milijone delavstva. Doma v Angliji pa je brezposelnost vedno večja. 95 odstotkov indijskega delavstva je nepismenih. Normalen delovni čas je 12 in 13 ur dnevno. Mesečno zasluži moški 300 Din, ženske 130 Din. Delavec dobi prvo plačo šele po šesttedenskem delu. Pol meseca dela za kaveijo podjetniku, eno mesečno plačo pa vzame za nagrado delovodja. Od dolgov in predujmov se plačujejo 100% obresti. In v industriji je zaposlenih nad 100.000 otrok. V rudnikih je nad tretjino žensk, ravna se z njimi nečloveško. — Čisti dobiček (izkazani) predilnic je bil v dveh letih (od 1918 do 1920) štirikrat večji kot celotni obratni kapital. — Izkoriščani in izžemani milijoni indijskega proletariata se borijo na življenje in smrt z angleškim kapitalizmom, zahtevajo priznanje človeškega dostojanstva, zato so »komunisti«, dasi je med njimi veliko nekomunističnih nacionalistov.

Karl Sonnenschein. — V Berlinu je umrl znani berlinski duhovnik-dušni pastir. Bil je širok Nemčije in tudi izven njenih mej znana osebnost. Mnogo je pisal, pa tudi vršil praktično krščansko delo poleg dušebrižništva. Zlasti so mu bili na skrbi delavci in mladi inteligenti. Bil je duhovnik, ki je razumel duh časa, ljudi, zlasti stremljenja delovnega ljudstva.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Iz centralé. Vsem članom, predvsem pa skupniškimi odborniki bomo razposlali s 1. aprilom tiskane prijavnice za podpore. Za vsako prošnjo za podporo bomo izpolnili tukaj vzorce, po katerih se mora odslej vsaka prošnja natančno izpolniti. Navodila, ki so na zadnji strani omenjenih vzorcev podana je točno izpolniti. Vsled tega v bodoče odpade vsako pošiljanje članskih izkaznic, merodajna bo le točno izpolnjena prijava. Ponovno poudarjamo, da mora vsak biti že tri mesece član, da more dobiti bolniško, nezgodno in porodniško podporo; da ima pravico do posmrtnine pa mora biti član šest mesecev.

Od nekaterih skupin došle nepravilne prošnje za podporo in nepravilno izpolnjeni obračuni dokazujejo, da blagajniki niso poslali okrožnice »Navodilo blagajnikom« prav razumeli ali pa ne prečitati. Vsled tega je zelo oteženo poslovanje pri centralni blagajni. Za vse izdatke, ki jih skupine imajo za svoje poslovanje in katere se je obvezala centrala kriti, se morajo k vsakemu obračunu navesti podrobni izdatki in napisati na poseben potrdilni list.

Poslovnik določa včlanjenje celotnih družin, nikakor pa ne posameznih članov. Torej, kdor hoče biti naš član, ta mora biti s celo družino ali pa nič. To se naj povsod upošteva. Vsaka družina, ki pristopi na novo, naj dobi svojo številko že pri svoji skupini po vrstnem redu. Prejeli smo pritožbe, da nekateri člani niso sprejeli Delavske Pravice. Naročamo, naj se vsi taki slučaji dosledno preiščejo, kje bi bila pomota. Morda je ta ali oni nepoznat v kraju in se more zgoditi, da ga poštni sel ne more najti.

GORNJERADGONSKI VINIČARJI VSI ENOTNI!

Krščanska socialistična misel se utrjuje vedno bolj. Viničarji za izvajanje viničarskega reda. Resolucija.

Letos na praznik sv. Jožefa se je vršil drugi redni občni zbor strokovne zveze viničarjev skupine v Gor. Radgoni, v prostorih posojilnične dvorane, katero je napolnilo čez 200 viničarjev, članov strokovne organizacije. Predsednik skupine, spoštljivi, 69 letni viničar tov. Kodl Anton je točno ob devetih otvoril občni zbor in med drugim pozdravil zastopnika centrale, predsednika skupine Kapela tov. Vaupotiča in glavnega zaupnika plačilnice Sv. Benedikt v Slov. goricah tov. Merklina. Po odobrenju zapisnika je sledilo poročilo odbora.

Tajnik tov. Peter Türkl je podal izčrpno poročilo o gibanju organizacije. V smislu reorganizacije šteje skupina 105 družin ali skupno 404 članov. Korepondenca beleži skupaj 55 dopisov. — Člani skupine so iz podpornega sklada prejeli skupaj 32 različnih podpor. Nato je še ožigosal nepravilno zadržanje nekaterih tovarišev, z željo naj se v bodoče vsak član s celim srcem in vsemi močmi posveti delu v organizaciji.

Blagajniško poročilo je vzorno pripravil in podal tov. Štrkl Franc. Številke, ki jih je navajal kažejo zadovoljivo premoženjsko stanje skupine, kakor sploh ves dotok članarine v preteklem poslovnem letu. Opozarjal je člane naj v bodoče skrbijo za redno plačevanje članarine. 15. dan v mesecu je zadnji rok. Članarino naj v bodoče člani zaupnikom sami na dom prinesejo.

Predsednik v svojem poročilu navaja, da je redno skliceval in vodil seje, skrbel za red in poštenost povsod, da je skrbel za napredek skupine, kakor skrbi dober oče za svojo družino, ter stopa pred tovariški občni zbor z mirno vestjo za vse svoje dosedanje delovanje.

Za nadzorstvo je podal poročilo tov. Merčnik Simon. Poslovne knjige in blagajno so pregledali vsako četrtletje in našli vselej vse v redu. Zato predlaga zaupnico odboru z željo, da naj ostanejo še vnaprej taki tovariši v odboru. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta in podana zaupnica.

Bili so ponovno izvoljeni: predsednik Kodl Anton, podpredsednik Kaučič Franc, tajnik Türkl Peter, blagajnik Štrkl Franc, gospodar Osojnik Jakob. Namestniki: Šmele Jožef, Novak Ignac, Kaučič Ivan. Nadzorstvo: Merčnik Si-

mon, Jaušovec Alojz, Veis Ivan. Zaupniki: za Police Novak Ignac, za Hercegovčak Kodl Jakob, za Črešnjencev Kaučič Ivan in Kaučič Jakob, za Orehovce Paulič Jožef in Mulec Anton, za Zbirovce pa Osojnik Leopold. Predsednik se je v imenu odbora zahvalil članom za zaupanje in podal nato besedo tovarišu Petru Rozmanu, tajniku centrale Strokovne zveze viničarjev. Ta je med drugim poudaril zlasti tole: »Občni zbor, ki ga imate danes tukaj, je kakor parlament članov Vaše skupine. Vsak ima danes pravico govoriti, svoje misli uveljavljati in če je treba tudi kritizirati. Ne samo to, marveč vsak naš občni zbor organizacije nam mora biti merilo naših uspehov. Slišali smo iz poročil številke in vsote, katere nam dajo znati, da stoji Vaša skupina gospodarsko dobro in zelo trdno ter Vam povem, da gornjeradgonska skupina tvori močan temelj cele naše organizacije. Tovariši, to je gotovo za Vaše razmere velik, toda le materialen uspeh, s katerim se mi nikakor ne zadovoljujemo, ker številke more ravnokar pokazovati vsako drugo društvo, vsaka tudi po svojem pomenu — zadnja organizacija. Mi, ki smo organizirani v krščansko socijalistični strokovni zvezi viničarjev imamo še drugo nalogo in še drug višji cilj. V gospodarskem redu moramo uveljaviti krščanska načela. Preobličiti moramo v praktične kristjane najprej samega sebe, ker samo v dejanski ljubezni do bližnjega, v masah vsega delovnega ljudstva je moč. Pri vsaki priliki moramo pregledati, koliko smo vzbudili stanovske in delavske zavesti naših viničarjev in koliko nas je propagatorjev idej krščanskega socializma. Vsak naš član mora biti tako zaveden, da ne bo samo reden član strokovne organizacije, ampak da bo vseskozi dosleden krščanski socialist. Nobeden od Vas ni prišel danes sem iz radovednosti ali da si preganja dolg čas, ampak vsi ste prišli zato, ker se zavedate svojega velikega gospodarskega pomena v človeški družbi kot viničarji. Prišli ste, da pokažete spet pri tej priliki svojo enotnost, združeno moč za svoje pravice in človeško dostojanstvo proti vsakomur, ki bi se drznil opljuvati Vaše žulje, osmešiti vrednost Vašega dela in s tem poteptati naše zakonite pravice, ki nam jih daje viničarski red. S toliko udeležbo in odločnim razpoloženjem pokazujete, da se v celoti zavedate časa, ki kliče nas viničarje k duševni prebujenosti na vseh poljih. Zato moram tukaj ugotoviti, da je pokret prodrl ne samo sem v Gornjo Radgono, ampak že skoro v vsako viničarsko družino. To je v prvi vrsti Vaš uspeh.« Spominjal je nato navzoče na težko borbo, ki smo jo združeni viničarji borili za viničarski red in smo ga končno o pravem času še dosegli. Sedaj pa moramo stati budno na straži, da se bo tudi povsod izvajal. Vsak viničar pa mora imeti viničarsko knjigo in pismeno pogodbo. Kjer se to ne bi hotelo storiti je naloga organizacije, da to izvede. Podal je sliko delovanja podpornega sklada in ustanovitev viničarskega starostnega zavarovanja pri centrali. Pozval je vse člane, naj ne zahtevajo podpor v malenkostnih potrebah, ampak le v nujnih slučajih. Denar podpornega sklada je premoženej vseh članov, ker prispevamo vsi skupno, zato je sveta dolžnost zopet nas vseh, da se čuva podporni sklad pred izkoriščanjem. Končno je izrazil, da more skupina služiti za zgled vsem drugim skupinam.

Nato se je oglašil k besedi podpredsednik tov. Kaučič Franc, ki je v pozivu na vse viničarje stavil zahtevo, naj vsi kakor en moč čuvajo dosedanj delovni čas, ki je bil vedno običajen v tej okolici. Po viničarskem redu imamo zakonito pravico, da si od nikogar ne pustimo kratiti v tem oziru naših dosedanjih pravic. Delo bomo še naprej nastopali ob 8 zjutraj in ga končavali ob 5. Od gotove strani se namerava delovni čas podaljšati in se moramo vsi združeni postaviti temu v bran. Zato bo vsak viničar verjel le organizaciji, kdor pa tako ne bo storil, je izdajalec naših koristi.

Nato je prečital tov. Merčnik resolucijo. Glasi se:

Viničarji skupine Gornja Radgona,

zbrani na svojem občnem zboru, dne 19. marca 1929 sklenemo:

Za napredek in okrepitev naše organizacije hočemo v bodoče delati z vsemi silami. Vsaka viničarska družina naše okolice mora v naš krog, prej ne mirujemo. Vodstvu centrale v Ljutomeru izrekamo svoje popolno zaupanje z željo, da naj vodi našo viničarsko strokovno armado tudi v prihodnje kot dosedaj. Enako izrekamo zahvalo vsem tovariškim skupinam, ki so se trdno držale v borbi za uzakonitev viničarskega reda. Predvsem gre tukaj priznanje načelnstvu centrale, posebej pa našemu stanovskemu zastopniku v bivši oblastni skupščini v Mariboru tov. P. Rozmanu, da je viničarski red o pravem času uzakonjen.

Zahtevamo, da se viničarski red izvaja povsod dosledno. Zroti vsaki sabotaži istega bomo pa nastopili s skupno močjo in brezobzirno, izrabljajoč vsa zakonita sredstva.

Pozivljamo vse viničarje, da si nabavijo službene viničarske knjižice in jih s pogodbami predložijo svojim gospodarjem.

Čuvati hočemo dosledno naše priborjene itak skromne pravice, teptati jih ne pustimo od nikogar!

Pozivljamo vsakega tovariša, vsako družino, da čuvamo naš podporni sklad pred izkoriščanjem. Premoženje istega je last nas vseh.

Strokovno organizacijo kot edino predstaviteljico in našo stanovsko zaščitnico podpiraj vsak po vsej svoji moči, predvsem pa z rednim plačevanjem članarine.

Naše glasilo »Delavska Pravica« naj bo v vsaki viničarski družini. Tako delajmo vsi za enega, eden za vse. Uspeh nam je zagotovljen!

Tov. predsednik je ob navdušenem razpoloženju vseh navzočih zaključil občni zbor.

Zasebni nameščenci

Službena pragmatika nameščenecv Vzajemne zavarovalnice. Pravzaprav to ni nikaka pragmatika, ampak le nekaj »Hausordnung«. V pragmatiko vendar spada bistveno poglavje o prejemkih in plačah nameščenecv. Tu pa nameščenstvo zastoj išče to poglavje. Nameščenstvo mora pač podpisati »pragmatiko« v danih razmerah, ker je pač bolje, da ima slab kruh kot pa da ga sploh nima. In je to od strani delodajalca razumljivo. On pač lahko skače s plačami kot se mu zljubi, nameščenstvo pa, ki ni niti organizirano, se pa seve ne more na kaj sklicevati.

Tako ima začetnik plače mesečno 500 dinarjev (hrana v delavski kuhinji stane mesečno čez 400 dinarjev), po polovici leta dobi 800, potem se mu pa zvišuje letno po 25 dinarjev, tako da ima pred koncem smrti okoli 1700 dinarjev. Sicer pa je uprava mnenja, da več itak ne rabi za samsko življenje; ustanoviti si družinski dom pa mu lahko ona zabrani, ker pravi § 8, da mora nastavljenec, če se želi oženiti, prositi ravnateljstvo dovoljenja. Ker je plača itak že »sijajna«, zato prepoveduje § 26 vsako postransko pridobitno delovanje. To velja tudi za zakonske druge. Med razlogi za odpust brez odpravnine je zanimiv tudi en vzrok, namreč ako se nameščenec zoper svoje predstojnike pregreši dejansko ali kako drugače. Predpostavljeni pač lahko hitro najde pregrešek ali ga pa sam povzroči. Zelo zanimiv je tudi § 29, ki pravi: S sklepom ravnateljstva se lahko prepove nameščencu članstvo pri gotovih strokovnih organizacijah, ki ne zasledujejo »goli« znanstvenih ciljev. Človek, ki to bere, se mora nasmejati takemu produktu možgan onega človeka, ki je sestavil to določilo in ki ne ve, da je naloga strokovne organizacije borba za dostojno človeško življenje, ne pa zbirati žuželke in prešati rastline za herbarij.

Nameščenstvo je s takimi predpisi moralno ponižano pod stopnjo srednjeveškega tlačana, ki je vedel v polni meri, da je tlačan. To pa je mogoče le radi tega, ker ni strokovno organizirano, ali se pa vdaja lažistkovnim organizacijam. Mi rečemo: Organiziraj se v proletarsko strokovno organizacijo; potem boš pa sedel z gospodarjem za zeleno mizo; pragmatika bo potem delovna pogodba in res pragmatika, ne pa hišni red.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. — Redni letni občni zbor skupine kamnoseških delavcev v Ribnici na Pohorju se bo vršil 7. aprila ob pol 10 predpoldne v gostilni Ptačnik. Tovariši, udeležimo se občnega zbora res vsi. Razpravljalo se bo tudi radi podpornega fonda, kateri se bo pač uvedel v vseh kamnolomih. Poroča zastopnik centrale. — Odbor.

Mestni delavci Ljubljana. Vso povojno dobo sem smo mestni delavci od raznih političnih strank, ki so vladale ali hotele vladati na mestnem magistratu prejemali obljube in zagotovila, da se bo naše službeno razmerje uredilo z moderno službeno pragmatiko. Te politične stranke so šle rakom žvižgat, pragmatike za mestno delavstvo pa ni hotelo biti in je tudi ne bo, dokler bomo delavci računali na tujo pomoč, svojo lastno moč pa omalovaževali in zane-marjali.

S službeno pragmatiko mestnega delavstva se je zgodilo prav tako kakor z onim gostilničarjem, pri katerem se je eno omizje gostov sporeklo in slednjič steplo, ker so hoteli vsi plačati ceho, volje, da bi v resnici plačal, pa ni imel nihče. Posledica temu je bila ta, da birt ni dobil plačane cehe, za nameček pa so mu še zdrobili nekaj kozarcev. Tako je tudi z mestnimi delavci in njihovo pragmatiko. V vsakem mestnem podjetju ali obratu imamo drugačne delovne razmere. Celovrsto delovnih redov, starih in novih z različnimi naslovi, ki so vsi v veljavi, kadar je treba pritisniti delavca. Kadar pa gre za to, da bi delavec uveljavil svoje pravice, pa nobena pravega ni, nobeden ne velja. Tako daleč smo mestni delavci v desetem povojnem letu s svojim položajem.

Prav nam je! Saj smo sami tako hoteli. Imeli smo svojo močno organizacijo. Pustili smo, da so se ž njo igrali drugi, namesto da bi jo postavili v službo svojim interesom. Za mestno delavstvo pa ne sme biti s tem stremenje po resnični službeni pragmatiki likvidirano. To, kar smo doživeli, naj bo za nas le dobra šola, da se smemo v bodoče zanašati le na lastno moč in lastno delo. Kolikor bomo predstavljali moči v svoji strokovni organizaciji, toliko si bomo tudi izvajali pravic. Skrajni čas je, da se vsi mestni delavci tega zavemo in resno primemo za delo, ker v nasprotnem slučaju bomo deležni novih razočaranj in novega poslabšanja našega položaja. — Strankarska zaslepljenost, katere pač še vedno vlada med mestnimi delavci, naj izgine. Delavstvo naj se oprime strokovnega dela, ker le s tem bo v stanu vsekdar braniti svoje gnotne in socialne interese, pa naj vlada na magistratu Peter ali Pavel. Dokler pa te ga ne bo, pa naj se delavstvo ne čudi, če se položaj slabša in če postajajo delovne razmere vedno bolj nevarne.

Mestni delavci Ljubljana. Strokovna skupina mestnega delavstva in uslužbenstva ima svoj redni mesečni sestanek v petek 5. aprila v prostorih JSZ, palača Delavske zbornice. Udeležba je za vse člane obvezna, vabljeni pa so tudi drugi delavci in delavke. Organizacija posluje vsak petek od 6 do 7 zvečer v prostoru JSZ. Ob teh dneh ima članstvo priliko, da predloži odboru svoje težnje in pritožbe. Delavci, delavke, vsi v strokovno organizacijo!

Opekarsko delavstvo

Že so zapeli krampi in lopate, ki kopljejo in dvigajo iz zemlje umazano materijo, iz katere izdelajo opekarne v Sloveniji letno sto in sto tisoče razne opeke. Že kaplja znoj iz okostnjakov, katere navzljemo delavce. S tem znojem je oblit sleherni kos izmed sto in sto tisočev. — To je znak, da so opekarski kuliji na delu, da vedno nanovo napolnjujejo kapitalistične bisage, sami pa pustijo poslednje srage na pozorišču proletarske morije. Od zgodnje spomladi do pozne jeseni, sleherni dan od jutra do večera, je opekarska industrija v polnem obratu in še ni v stanu zadostiti vsem potrebam. Kakor gobe po dežju, tako rastejo lični domovi po deželi in ogromne palače po mestih in trgih.

Opekarska industrija je torej važen faktor v narodno gospodarskem oziru. Le žal, da moramo osvetliti tudi drugo stran naše opekarske industrije, ki jo zelo malo odlikuje in to je socialni in gnotni

položaj opekarskega delavstva. Zelo malo se v javnosti čuje o razmerah, v katerih živi opekarsko delavstvo, čeravno je položaj le-tega skrajno neznosen. Za težko, najbolj umazano in tudi zdravju škodljivo delo prejema opekarsko delavstvo dva do tri dinarje urne plače. Da je ta plača naši opekarski industriji v popolen škandal, ne bo trdil samo tisti, ki je prisiljen s tem zaslužkom živeti, temveč sleherni človek, ki pozna delo opekarskega delavstva na eni in pa ogromne profite lastnikov opekaren na drugi strani. Res da precejšen del opekarskega delavstva ni nujno navezan samo na zaslužek, ki ga prejema v opekarni. Saj je opekarsko delo sezonsko delo. S čim pa naj se opekarski delavec preživlja v zimskem času. Pa četudi je med delavstvom nekaj takih, katerih življenjska eksistenca ne zavisi izključno od zaslužka, kar bi bilo iz gorenjega pogleda zelo žalostno, zato pa še ni nihče opravičen, da na račun par krompirjev, ki jih morda pridela ta ali oni opekarski delavec, tako nesramno izmozgava vse delavstvo. Kdor pošteno dela ima pravico do poštene plače. Kdor mu te plače ne da, je tat. Opekarski delavci gotovo zama pričakujemo, da bo ta naš glas omehčal trdosrčnost naših delodajalcev. Če hočemo, da bo umazana materija, ki gre skozi naše žuljave roke, služila ne le nekaterim mogotcem, ampak da bomo tudi delavci deležni tistega dela, ki odpade na storjeno delo, potem je treba, da se poslužimo onega orožja, katerega se je in se poslužuje vse zavedno delavstvo za obrambo pravic in za doseg človeka vrednega življenja. To orožje pa je strokovna organizacija, brez katere smo le slepo orodje v rokah naših delodajalcev. Z organizacijo pa bomo postali močni in enotni. Opekarski delavci, čas je in sicer skrajni čas, da se tudi mi vzdramimo ter stopimo na plan in povemo našim delodajalcem, da hočemo sedanje pasje življenje zamenjati s človeka vrednim življenjem! — Več opekarskih delavcev.

Zdraviliški uslužbenci

Rogaška Slatina. Občni zbor zdraviliških delavcev in nameščencev v Rog. Slatini v nedeljo 10. marca je krasno uspel. Udeležba 65 do 70 članov je dokaz, da se tudi tukajšnje delavstvo zaveda važnosti organizacije in se zanima za njeno delo. Iz poročil odbornikov, posebno predsednikovega se je razvidelo vse uspešno in trudapolno delo od ustanovitve sem. Med največje uspehe štejemo pač zvišanje plač in pokojnine. V odbor so bili izvoljeni: predsednik Ogrinc Franc, podpredsednik Zepevc Alojz, tajnik Inkret Jakob, blagajnik Čeček Ivan, nadzorstvo Zolger Jože, Valginig Anton, odborniki: Valgunij, Conč, Bercko, Stolcer. Po stvarnem poročilu zastopnika centrale tov. J. Rozmana o celotnem delavskem gibanju in strokovnem položaju se je občni zbor ob navdušenem razpoloženju vseh navzočih zaključil. Tovariši, trdno se držimo svoje organizacije, vztrajajmo do konca!

Tedenske novice.

Ljubljanski pomožni škof.

»Osservatore Romano« poroča, da je sveti oče imenoval ljubljanskemu škofu dr. Antonu B. Jegliču pomožnega škofa s pravom nasledstva v osebi dr. Gregorja Rožmana. Dr. Rožman je koroski rojak, vseučiliški profesor, priznan govornik in aktivno delujoč v orlovski organizaciji. Želimo in pričakujemo, da bi sedanji škof dr. A. B. Jeglič, ki je še izredno čil in mladeniški, našel v novem pomožnem škofu sebi vrednega naslednika. Dr. Jeglič je res pravi ljudski škof, ki si je znal osvojiti srce delavcev s svojimi nastopi za pravično, krščansko urejenost človeške družbe, z znanim razumevanjem za delavske potrebe in njegove organizacije.

Enotna fronta proletariata.

»Delavec« z dne 25. marca 1929. — France Svetek: »Pred velikimi problemi:....« Če bi kdo trdil, da se izgublja marksistično delavstvo skozi in skozi v surovem materializmu in da ne zna ceniti etičnih vrednot sedanje družbe, bi dejstvo in sil ne ocenjeval prav. »Delavska politika« štev. 23. z dne 20. marca 1929. »Za smeh«: Kdaj bo pomlad? Janezek: »Kdaj bo prihodnje leto pomlad?« Tonček: »Kadar bodo cvetlice začele cveteti.« Janezek: »Ja ti-

go. Kadar bo župnikova kuharica šla spet za tri tedne v Ljubljano.« — Prav ima. Katehet: »Kaj je tvoja dolžnost o Veliki noči?« Učenec: »Da grem k spovedi.« Katehet: »In prihodnje leto?« Učenec: »Grem zopet k spovedi.« Katehet: »In ko odrasteš in izstopiš iz šole?« Učenec: »Potem mi ni treba več iti k spovedi.«

Dopisniku »Delavca« z Jesenic. Prijatelj! Tako kot pišeš Ti, se v delavski list ne piše. To ni poročanje, ampak zmerjanje. Tako so se svojčas psovali buržujski politkarji ob času volivne kampanje. Pa so v oporoki zapustili to pravico Tebi? Je pač tudi precej razlike med Tvojim »poročilom« in pa člankom Franca Svetka na prvi in drugi strani. — Eno prošnjo bi pač imel, ko se že tako ponašaš s številkami. Morda bi prihodnjič malo povedal, kakšen je volivni sistem? So mnoge tovarne in delavnice, kjer bi pri takem volivnem redu n. pr. za del. zaupnika naša organizacija (t. j. Strok. komisija) ne dobila niti enega zaupnika, ampak vse Jug. strok. zveza, po Tvojem »črni črvi«. — Ti bi že kot delavec tako neresnično in obenem zmerjaško ne smel pisati. To je nedostojno zate kot osebo obenem pa tudi za organizacijo, katere člana sva Ti in jaz. — Mnogokrat tudi ti govoriš o enotni delavski fronti. S takim pisarjenjem ji gotovo le stavljáš zapreke. Eno pa je gotovo: Ta enotna fronta vstaja iz delavstva z vso močjo življenja. Ali boš ti spremenil svoje mišljenje in postopanje, ali pa Te bo delavstvo zapodilo iz svoje srede kot razdirača in svojega škodljivca. Tako! — Član SMRJ — Ljubljana.

Ljubljanski občinski svet je imel 22. t. m. sejo, na kateri bi se imel obravnati proračun občine. Razprava o proračunu pa je bila odložena. K predlogu občinskega svetnika Likarja o podaljšanju stanovanjske zaščite, je nastala obširna debata. Občinski svet se je takoj razdelil na dva tabora. Hišni posestniki vseh barv so nastopili docela enotno, na drugi strani pa tudi stanovanjski najemniki. Proti stanovanjski zaščiti so govorili: Jeglič, Olup, dr. Jerič, dr. Gregorič in Rebek. Za podaljšanje stanovanjske zaščite pa so govorili: Rutar, Uratnik, Likar, dr. Bohinjec in drugi. Sprejeta je bila z 31 proti 15 glasovom spomenica na ministra za soc. politiko, da se stanovanjska zaščita podaljša.

Konferenca framazonov. V Novem Sadu se vrši te dni konferenca zastopnikov framazonov iz cele Jugoslavije.

Izseljenci v januarju 1929. Izseljeniški komisariat v Zagrebu poroča, da se je izselilo iz naše države v prekomorske kraje 1034 oseb, to je 160 manj kot v januarju prejšnjega leta. Najbolj se izseljujejo zadnje čase iz Hrvaške in Slavonije (323); iz Slovenije jih je šlo 72.

Pri borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 5 hlapcem, 24 viničarjem, 12 majarjem, 3 kamnosekom, 4 delavcem za kamnolom, 1 kleparju, 1 slaščičarju, 1 hot. slugi, 1 plač. natakariju, 2 livarjem, 3 krojačem in 1 steklobrusaču. — Vajencem: Čevljarke, tapetniške, sedlarske, fotografske, sodarske obrti in trgovske stroke. — Ženskam: 10 kmečkim deklam, 1 viničarki, 8 kuharicam, 12 služkinjam, 3 sobaricam, 1 kuharici k orožnikom, 2 kuharicam v graščino, 3 kuharicam v hotel, 1 drugi kuharici v hotel, 1 vzgojiteljici, 2 boljšima gospodinjama, 2 podnatakariicama, 1 plač. natakariici, 1 servirki, 1 hot. sobarici, 1 otroški vrtnarici, 1 šteparici gornjih delov čevljev, 1 šivilji za obleko, 1 tekačici, 2 postrežnicama in 2 šiviljskima vajenkama.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 30 hlapcem, 10 oglarjem, 10 šumskim delavcem za Slav., 1 vrtnarju, 5 kamnosekom, 1 brusarju stekla, 3 kovačem, 13 ključavničarjem, 2 kleparjema, 8 mizarjem, 2 žagarjema, 1 krojaču, 3 pekoma, 2 hot. slugam, 1 snažilcu pribora, 1 hot. kuharju, 2 pikola, 7 tesarjem, 1 fotografu, 11 delavcem in 26 vajencem. — Ženskam: 32 dekel, 1 likarici, 7 natakariicam, 6 hot. sobaricam, 5 hot. kuharicam, 32 kuharicam, sobaricam in služkinjam ter 2 vajenkama.

Volitve v obratne svete. — Po celi Nemčiji se vrše te dni svobodne volitve delavskih zastopnikov v obratne svete. Skoro povsod so dve ali tri liste. Socialni demokrati, kršč. strokovne organizacije in narodni.

Za tiskovni sklad »Delavske Pravice« je darovala neimenovana gospa 100 Din. — Iskrena hvala!

Oliver Baldwin:

Zakaj nasprotujem politiki svojega očeta.

Poglejmo najprej v one mesece v letih 1920/21, ko je industrija najbolje uspevala in poiščimo vzroke nenadnega padca. Ne bo težka naloga. Deflacija, dviganje angleškega funta, nato pa brezposelnost. To zlo je povzročilo, da je domačemu konsumentu vsled brezposelnosti primanjkovalo kupnih sredstev. Evropa pa ni mogla pri nas naročati izdelkov vsled forsiranja funta, kar se je vršilo na ukaz najvišje sile v takozvanem kulturnem svetu, t. j. mednarodne finance.

V podrobnosti tega najnovejšega blufa se ne bom spuščal, ker bi sicer iz tega nastal gospodarski članek, kar pa ni moj namen. Zadostuje naj, ako povem, da je bila posledica te deflacijske politike ukinjenje zunanjih naročil in s tem v zvezi tisoči in tisoči delavcev vrženih na cesto, v brezposelnost. A deflacija s tem še ni bila pri koncu. Ustanavljanje nove industrije je bilo onemogočeno, delavske mezde so padale in posledice zmanjšane kupne moči prebivalstva so kmalu občutili tudi manjši in prav mali trgovci. Edini, ki so imeli korist od te nove finančne politike, so bili delničarji tujih in domačih koncernov.

Posledice vseh teh avantur imamo danes pred nami. Vsaka vladna odredba položaj še postabljuje. Zakaj? Ker današnji vladni možje, ki so še iz stare šole, niso zmogni, da bi se oprijeli novih metod, poznajo le gospodarsko politiko iz leta 1844.

Nekdaj sem bil mnenja, da je Bog dal človeku zemljo zato, da ga preživlja, politika Tory-jcev pa mi pravi, da je zemlja zato tu, da jo lordi in veleposestniki izkoriščajo v svoje lastne, profitorske namene. Ako ni izgleda, da bo zemlja vrgla toliko in toliko dobička, potem se ne izplača jo obdelavati, ako pa bi se je kdo drugi dotaknil, bi prišel v navskrižje z zakonom o osebni lastnini.

Moje mnenje je, da je svetovni mir najbolj ogrožen vsled tajne diplomacije. In vendar igra konservativna vlada najnevarnejšo igro s Francijo v mornariškem paktu in sicer baš ko bi morali Ameriki dokazati, da v zadevah, ki se tičejo pomorskih vprašanj, nismo navezani na nikogar.

Konservativci smatrajo še danes, da sme v armadi le oni postati oficir, kateremu je premožni oče omogočil višjo šolsko vzgojo. Da je tako mnenje, milo rečeno, budalost, sem se lahko prepričal v svetovni vojni, kjer sem videl brezštevilne oficirje, ki niso bili takih očetov, ki pa niso bili zato nič slabši od drugih. Jaz ne verujem v razredne privilegije in zato nimam vere v one, ki so še dandanes mnenja, kakor sem ravnokar navedel.

Konservativci podpirajo sistem, da je najvišja vzgoja in izobrazba samo za bogataše, vsem drugim pa zabranjena.

V sodstvu so še vedno zastarele metode in nepremožnemu je pravno zastopstvo še danes onemogočeno.

Potem pa metode v kolonijah. Ondotno prebivalstvo plačuje davke, ki pa se porablja samo za bele naseljenice, oziroma Evropece. To ni pošteno, s tem domačinom ni ustrezno in pomagano, zato pa s tako politiko ne morem soglašati.

Po krivdi konservativne vlade ima angleški rudar daljši delavnik kot pa katerikoli drugi rudar v Evropi, razen šlezijškega. Tudi obljuba, da bo vlada te razmere uredila, je ostala samo obljuba, da, od danes niti poskušala ni, da bi kaj ukrenila v tem oziru. Vašingtonske konvencije glede delovnega časa naša vlada še ni ratificirala.

Svobode je pod sedanjim konservativnim režimom vedno manj. Celo to napovedujejo, da se bodo smele pisati samo še stvari, ki so za sedemletno dečo.

Proračun je bil od leta 1924, odkar so konservativci na vladi, samo enkrat v ravnotežju. Načeli so se fondi, ki so bili namenjeni za pomoč brezposelnim ter s temi znižali davki premožnih slojev. Konservativni vladi je namreč več na tem, da posedujočim zniža davke, kot pa da bi skrbela za stradajoče matere z dojenčki, katerih vsako leto pomre na stotine.

Konservativna vlada bi se morala zavedati, da se razmere menjajo in ako ne bo imela novih metod za nove razmere, se bo celokupna družabna struktura zrušila nad njih glavami.

Mi se ustimo, da smo demokratični, dopustimo pa, da nas vlada buržuazni razred. Svojega soseda morda mrzimo, smo pa presrečni in »ponosni«, ako nam kak lord stisne roko. Divimo se aristokratski družbi, otroke brezposelnih delavcev pa pustimo, da umirajo po kletah vsled pomanjkanja mleka.

Naše križarke in naša letala pošiljamo nad uboge domačine v kolonijah ter jih obmetujemo z bombami samo zato, ker so se uprli plačevanju davkov nam, ki nas ne marajo, da bi jih vladali mi.

Ta hinavščina, negacija demokracije, oboževanje mamona, so stvari, katere konservativizem podpira z vso silo. Ko bo konservativizem stavil vrednost človeškega življenja nad profit, humaniteto pred lastnino, potem ne bo potrebna nobena opozicija več.

Dokler pa se to ne zgodi, bom podpiral one, ki mislijo tako, kakor mislim jaz.

Pri prihodnjih volitvah na Angleškem bo nastopil v okraju Dudley, sin sedanjega angleškega premierja kot kandidat Labour party, to je delavske stranke, katere načelnik je Mac Donald. V gornjem je podal takorekoč svoj program in mu bo brez dvoma pripadel mandat navedenega okraja. Gornje vrste obenem tudi najznačilnejše označujejo razmere na Angleškem, zlasti pa politiko vlade in realen program angleške delavske stranke.

Krist v Samariji ~ Krist med proletarci.

Samarija je bila dežela brezbožnikov, paganov, zavržencev. Noben Jud in pravovernik ni smel občevati z njimi. — Proletariat je gnezdo materialistov, brezvercev, anarhistov. Noben pravičen človek, če si hoče ohraniti dobro ime in čast, ne sme imeti s to drhaljo nobenih zvez. »Kaj naj počne luč v temi?«

Ogenj z neba so klicali Judje nad grešne Samaritance, ko jih je Kristus branil. Ogenj z neba in božjo jezo in kazni želi marsikak današnji pravovernik proletariatu, ki čuti razredni ponos.

Samaritan — je bila psovka v ustih pravovernih Judov, socialist — rdečkar — krščanski komunist — to so psovke z ust krščanskih ljudi.

Krist je rekel Judom: Ne veste, čigavega duha ste! In je šel ter se razodel Samaritanki, o kateri je vedel, da živi s šestim možem. Krist se je sam razodel nevernikom, češ: Moja naloga je, da vršim voljo tega, ki me je poslal. Šel je še dalje in postavil usmiljenega Samaritana za vzgled pravovernim Judom. Kletev Judov se je izpremenila v ustih Krista v blagoslov.

Ali gremo pot, ki jo je pokazal Kristus?

Evangelij je najmočnejša duševna revolucija, zato more proletarijat še vedno z zaupanjem poslušati njegov glas in iskati v njem moči za svojo borbo.

»Zastarelo naziranje.« »Ljudstvo naj le ostane zvesto katoliški veri, ki mu daje blagodejno tolažbo na onostransko življenje s svojimi čudeži in zakramenti, inteligenci pa, kot praviš, te stvari ne morejo zadostovati.« To je pisal bavorski kralj Ludvik II. 9. marca 1878 avstrijskemu prestolonasledniku Rudolfu. Bavarski kralji so se vedno smatrali kot najbolj katoliški za avstrijskimi cesarji in imenovani tudi: kralji po milosti božji. Razen te branže ljudje so seve tudi kapitalisti mnenja, da je vera le za »reven folk«.

Krekova družina.

Svetinje. 31. t. m. imamo skupni stanek pri tov. Mišku v Svetinjah, in sicer predpoldne ob 9. Obvezno za vse člane in članice, kakor tudi za vso drugo viničarsko mladino. Vsak naj prinese s seboj zaostalo članarino!

Napačno razumel. »Ali je res, da je tvoj stric težko bolan in da moraš biti na vse pripravljen?«

»Ne na vse. Jaz podedujem samo polovico.«

Dr. France Debevec:

Kako se čuvamo jetike?

Izpljuvana kužna snov nudi priliko za infekcijo na več načinov. Najčešče se širi okuževanje na ta način, da pri kašljanju v drobne kapljice razpršeni izmeček lahko pride iz ozračja v pljuča blizu stoječih ljudi. Te male kapljice se zakade vsled kašlja do 1 m daleč, večsilih tudi več. Lahko se jih ubranimo, če smo od bolnika 2 m oddaljeni, nadalje, če bolnik ne kašlja naravnost v sosedo, temveč ima pri tem glavo obrnjeno v stran, a pred ustni drži robec ali vsaj hrbet roke (n. pr. leve, ki jo manj rabimo).

Tudi pri kihanju, manje pri govorjenju se lahko trosijo kužne kapljice v okolico. Leté so pri govoru večje in padajo na tla v razdalji manje od 1 m.

Bacili se morejo posušiti v prah in ob priliki s prašnim zrakom dospo v pljuča. Iz tega je razvidno, da bomo skušali zabraniti, da kužna snov ne pride na tla, oziroma, da se na tleh vsaj ne posuši v prah. Vse predmete v sobi bolnika, na katere padajo pri kašljanju kužne klice, je treba vsak dan obrisati z vlažno krpo. Robce naj bolnik čim česče izmenjava, si pogosto umiva roke, sploh gleda na čim večjo snago.

Najtežje je odstraniti prah iz špranj, zato se v njih kali ohranijo dalje časa. Prah cest pa je manj nevaren, ker solnce ali vsaj dnevna svetloba ubija v njem se nahajajoče kužne bacile.

Tuberkuloza se more širiti tudi z neposrednim prenosom in dotikom, na primer, če bolna mati briše s svojim

robcom otroku lica; ako otrok uporablja zobno ščetko bolnih staršev; ako deca rabi jedilno orodje bolnih, je z njihovih krožnikov, se igra z igračkami, ki so prišle v dotiko z okuženim materijalom, n. pr. s pljuvalniki; posebno lahko se širi okuženje s poljubljanjem.

Neobhodno je torej potrebno, da ima vsak na tuberkulozi bolehujoči človek lastno jedilno orodje, umivalno posodo, posteljo, perilo. Okolica bolnikova pa se naj nauči, da čim bolj opušča nepotrebno dotikanje bolnika.

Čez hribe in doline...

HRASTNIK. — Volitve v bratovsko skladnico. Funkcijska doba sedanjega krajevnega upravnega in nadzorstvenega odbora je potekla ter so se vršile v nedeljo 17. marca nove volitve v znamenju boja med pristaši dveh nasprotujočih si skupin, kar je obžalovati tembolj, ker je bratovska skladnica izključno socialna institucija, ki nima s strankarstvom ničesar skupnega ter so vsi rudarji brez razlike političnega prepričanja enako prizadeti, kako se izvede bolniško in pokojninsko zavarovanje. — **Smrtna kosa.** Umrla je vdova Marija Platinovšek v 72 letu starosti. Bila je krščanska žena. Blagor njeni duši! — **Cerkvena akeija.** Cerkveno stavbno društvo za stavbo cerkve Kristusa Kralja, ki se je ustanovilo lansko leto, je nabralo že preko 40.000 Din. Ako bode šlo tako naprej, je upati, da pridemo Hrastničani kmalu do prepotrebne namcerkve.

V vsako hišo „Delavsko Pravico“!

Razno.

Iz ustave nemške republike. Iz člena 151.: Ureditev gospodarskega življenja mora odgovarjati osnovnim zahtevam pravičnosti. Cilj mora biti zagotovitev človeka dostojne eksistence vseh državljanov. V teh mejah je zagotovljena vsakomur svoboda gospodarskega udejstvovanja. — Iz čl. 153.: Z lastnino nastajajo obveznosti. Nje raba naj bo obenem služba za skupno dobro. — Iz čl. 156.: Država more v slučaju nujne potrebe v svrhu skupnega gospodarstva združiti z zakonom gospodarska podjetja in zveze teh podjetij z namenom, da se zagotovi sodelovanje vsega delovnega ljudstva, delodajalcev in delojemalcev pri upravi, produkciji, razdelitvi, porabi dobrin, pri določanju cen, kakor tudi urejevanje uvoza in izvoza gospodarskih dobrin.

Boji v Meksiki. V Meksiki se vrše še vedno boji med vladnimi in vstaškimi četami. Prvotno so računali, da bodo zmagali vstaši. Ko pa je vlada ameriških Združenih držav priskočila z orožjem na pomoč mehiškim vladnim četam (petrolej in rudokopi!), se je zmaga nagibala na stran vladnih čet. Zadnja časopisna poročila pa govore o napredovanju vstašev.

Nemirna Kitajska. Na Kitajskem ni pravega miru že nad 30 let. Lansko leto so bili silni boji za vlado posameznih generalov pod geslom nacionalizma. — Sedaj so se boji zopet obnovili. Zanimivo bi bilo ugotoviti zakulisno vlogo Rusije in zapadnih evropskih velesil v teh homatijah.

Za kratek čas.

Birtič: »Hej, Štular, ali je res, da si pri zadnji konjski dirki stavil na konja »norca« ter dobil veliko vsoto denarja?«
Štular: »Res je, prav dobro se mi je obneslo.«
Birtič: »Kako pa si prišel na to, da si baš na »norca« stavil?«
Štular: »To je bila zadnja beseda, ki mi jo je žena zabrusila, ko sem odhajal z doma.«

Grožnja. Mirko svoji starejši sestri: »Ti, Marta, če mi ne daš takoj onile kos potice, pa te bom fotografiral na vse zgodaj, ko si še nepočesana in neumita, pa sliko pokažem tvojemu ženinu.«

Rekrut je javil naredniku, da si je kupil steklenico piva, a je najbrž pomotoma dobil mesto tega bencin ter ga seveda tudi nekoliko popil.

Narednik je nekaj časa pomišljal in nato dejal važno: »Par dni ne smeš kaditi.«

Izgubljeno. Včeraj je od Zvezde pa do pošte izgubila zlato brožko gospa Brankova, katere zadnji del je emajli-ran.

Moderno. Anica: »Ema, koliko časa si pa bila zaročena z Ivanom?«

Ema: »Ne vem natančno, ker se mi je ura ustavila.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških marko dobiš 1349.50 Din, za 100 avstr. šilingov 297.82 Din, za 1 dolar 56.73 Din, za 100 franc. frankov 220.60 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.37 Din, za 100 lir 297.15 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

»Ali želite,« je povzela, »da poskusim drug vzorec?«

Vdova bogatega industrijca je bila očividno svojevrstna oseba. Vprašala je:

»Prav mladi ste še, gospodična. Koliko let imate?«

»Stiri in dvajset let, gospa.«

»Ste že mnogo delali?«

»Seveda, gospa, od svojih otroških let sem.«

»Menim, da Vam Vaš poklic ugaja? Bržčas ste spretni. Hiša, kjer ste v službi, Vas zaposluje vse leto, kaj ne? Nimate mrtve sezije?«

V Henrietti je bilo kakor v vseh dekletih iz modne stroke neke vrste stanovskega ponosa, ki ji je branil, da ni tožila. Vrh tega je bila pregloboko ljudska z vsem svojim življenjem, da se ne bi branila pomilovanja in vpraševanja ljudi iz drugega razreda. Hladno je odgovorila:

Ne, gospa, jaz — ne manjka mi ničesar.«

Gube v licu gospe Lemariéjeve so se malce poglabile. Vendar je bilo težko izprevreči njeno skrajno dobroto. Za trenutek je gledala obe dekleti, eno naivno, elegantno, skoraj ponosno, drugo očitno dolgočasno in tako svojevrstno v žalnem klobuku. Potem je brez jeze rekla:

»Veseli me, gospodična, da Vam nič ne manjka. Meni manjka mnogo stvari, zlasti pa tole: Bile so, mislim neke denarne zadeve med Vašim stricem in gospodom Lemariéjem?«

»Da, gospa... So, mislim... urejene...«

»Prav, a niso tako, kot bi si želela jaz. Blagovolili boste naznaniti svojemu stricu, da bo kot izredno star delavec pri podjetju dobival pokojnino pet sto frankov letno.«

Henrietti je za trenutek zaprlo sapo. Vsa je zardela. Solze so ji zalile oči.

»Ah, gospa, to bo vesel... Kako se Vam zahvaljujem zanj. Ni je več pričakoval... Ne vem, kako bi Vam izrekla...«

Obotavljala se je, da ni pristopila takoj k roki, ki ji jo je podala gospa Lemariéjeva. Kajti ni bila vajena takih prijaznosti pri odjemalkah, ki jih je obiskovala. Hkrati se je čutila zmedeno, srečno in v zadregi. Tedaj je padla na parket k njenim nogam senca. Bil je Victor Lemarié, ki je bil vstopil skozi

vrata, odprta na vežo. V rokah je imel sveženj žalnih obvestil v ovojih, s črnim robom.

»Oprostite,« je dejal, ko je zagledal Henrietto in Marijo.

»Ti si, dete,« je rekla gospa Lemariéjeva, ki ga je bila stišala, ne da bi ga bila videla. »Trenotek samo. Brž si izberem klobuk.«

Stopila je k Mariji.

»Dajte tegale,« je rekla, »kar pravšen bo.«

S kretnjo roke, z veliko osvobodilno kretnjo, je Marija snela klobuk z glave in ga postavila na mramornato pločo predalnika. Požurila se je, da je pobrala obe polni škattli. Henrietta je pozdravila. Zazrla se je v staro ženo s svojimi očmi, ki so postale tako sladke in so govorile: »Hvala v njegovem, hvala v mojem imenu.«

Obe dekleti sta zapustili sobo. V veži prav blizu vrat je Victor Lemarié, ki se je bil postavil k steni, naklonil svojo koničasto brado, ko je šla mimo Henrietta, in dejal:

»Zbogom, gospodična Madiotjeva.«

Glas je zbežal, ves svetel, mlad, ne da bi dobil odgovora, in je udaril v prepaž, ki so za njim brez prestanka padale jagode rožnih vencev...

»Prišel sem, da spiševa naslove,« je dejal Victor, ko je vstopil v sobo k materi. »Saj niste preveč utrujeni?«

Odkimala je, da ne, in pokazala na malo mizico, kjer bi mogla pisati oba drug ob drugem.

XI.

Žalna naznanila so bila tiskana na ozkem listu in so imela križ na vrhu. Kaj je imel križ opravka s tem ugaslim življenjem. In natisnjene so bile besede: »Umrli s tolažili svete vere.« To je bilo napak, zakaj umrli se ni nikoli brigali zanje. In bilo je natisnjeno: »De profundis.« Kdo ga bo molil?

Gospa Lemariéjeva je zavzdihnila, ko je potisnila v ovoj prvi list, ki ga je bila razgrnila. S svojo skrbno, jasno in oglato pisavo je molče napisala naslov, potem drugega, in še tretjega. Isto je delal Victor. Gledala sta v zvezčič pred sabo.

»Pošiljava tole oddaljenim ljudem, seveda. Pogrebni zavod oskrbi ostalo. Mourieux je bil tam. Naročil je: po vsem mestu.«

»Da.«

»Gospod general baron d'Espelette, komandant 16. divizije... Ali veste zatrdno, da se piše brez, s' na koncu?... Ne?... Prav mi še lahko pride ta general, ko bom januarja služil svoj rok.«

Edini odgovor na to vmesno vprašanje je bilo skrtanje sosednega peresa, ki je pisalo: »Gospod Le Mansart, vladni svetnik...«

»Vabite Le Mansarta?«

»Asno.«

»Postavil se je bil proti očetu... Oče ga ni maral.«

Očitajoče je dvignila pogled vanj in nadaljevala s pisanjem.

»Ljubi moj! Rada bi videla, da bi bilo mogoče povabiti vse sovražnike tvojega očeta in da bi se dalo doseči odpuščanje vseh s tako neznatno pozornostjo. Življenje enega človeka se vendar dotika tolikih drugih življenj, zlasti pa življenje industrijca... Pogosto stori krivico. Ne da bi hotel, uniči to ali ono...«

»Po tem takem bi bilo treba, mati, da povabiva stare odpuščene delavce, tiste, ki so jih odpustili pri uvedbi strojev, vse vdove brez pokojnin...«

Gospa Lemariéjeva je položila pero poleg steklenega črnilnika in rekla s pogledom, uprtim pred se:

»Da bi vsi ti reveži izmolili vsaj eno Češčeno Marijo za tvojega očeta.«

»Ah, še kaj: saj je ne znajo več!«

»Od srca rada bi dala del svojega premoženja za to, da bi se to zgodilo. Duše umrlih so tako težke, če nimajo teh peroti... Victor moj, vsaj toliko sem srečna, da si lahko rečem, da me ne puščaš samo, kadar gre za naše delavce... Jaz, vidiš, gledam v njih kakor neke družabnike — to je bila ves čas moja misel, — ki pač nimajo pogodbe. Tvoj oče ni gledal tako. Nama obema je zapustil toliko zaostalih dobrot, ki jih morava izvršiti midva...«

Malce se je ustavila. Ker ni bilo odgovora, je nadaljevala:

»Moje največje veselje bi bilo, da to poravnam. In ti? Prepričana sem, da si mislil na to ti, ki imaš tako dobro srce. Dati, — kako je to lepa beseda.«

»Bogme, ne, jaz...«

»A saj se ne umikaš, da ne bi mi pomagal, kaj ne, pri dobrotah, ki se ji hočem posvetiti?«

»Čemu ne bi, ako boste delali po pameti.«

Mati je vprašala ljubeznivo z glasom napol uslišane prošnje:

»No, Victor moj, pa mi razloži: kaj razumeš ti s tem, po pameti?«

»Recimo...«

Pomisli je za trenutek.